

Forenkling og modernisering av aksjeloven

Justisdepartementet har fremmet proposisjon til Stortinget om en rekke endringer i aksjeloven. Forslagene gjelder reglene om stiftelse av aksjeselskap, om selskapskapitalen og om selskapets organisasjon, dvs. generalforsamling, styret og daglig leder.

Formålet er å forenkle aksjelovgivningen, og det er særlig lagt vekt på at aksjeloven skal være godt tilpasset de små selskapers behov. Departementet foreslår at flere av endringene også gjennomføres for allmennaksjeselskaper.

Forslagene

I Prop. 111 L (2012–2013) Endringer i aksjelovgivningen mv. (forenklinger) fremmer Justisdepartementet forslag til en rekke viktige endringer i aksjeloven. Forslagene gjelder reglene om stiftelse av aksjeselskap, om selskapskapitalen og om selskapets organisasjon, dvs. selskapets generalforsamling, styre og daglige leder. Lovforslaget har bakgrunn i utredningen «Forenkling og modernisering av aksjeloven», som ble levert til departementet 7. januar 2011. Utredningen er behandlet i en artikkel i Revisjon og Regnskap 2 2011, sidene 14–17.

Forslagene til endringer i aksjeloven må blant annet ses i sammenheng med rettsutviklingen innen EU/EØS. Denne har blant annet ført til at den som ønsker å drive næringsvirksomhet her i landet, kan gjøre dette ved å organisere virksomheten som et utenlandsk aksjeselskap som

registreres i Foretaksregisteret (NUF). Et formål med proposisjonen er å møte konkurransen fra utenlandske selskapsformer ved å gjøre den norske aksjeselskapsformen mer attraktiv slik at denne fortsatt kan være en attraktiv foretaksform for norsk næringsvirksomhet, se prop. side 5.

En annen viktig bakgrunn for forenklingforslagene er utviklingen av ny teknologi. I proposisjonen på side 5 – 6 heter det at man «... bør påse at aksjeloven legger til rette for, eller i hvert fall ikke er til hinder for, utvikling av fornuftige elektroniske løsninger som kan forenkle gjennomføringen av selskapsrettslige disposisjoner og registreringen av disse i Foretaksregisteret».

Endelig peker departementet på side 6 i proposisjonen på at det i noe større grad bør få betydning for utformingen av reglene i aksjeloven at de fleste aksjeselskaper er små selskaper «i den forstand at de har få eiere (én eller to) og hvor eierne deltar aktivt i ledelsen av selskapet».

Proposisjonen kan ses i sammenheng med andre lovtiltak som i det siste har vært gjort for å forenkle regelverket for aksjeselskaper. Dette gjelder endringene i aksjeloven ved lov 16. desember 2011 nr. 63, som også hadde bakgrunn i den nevnte utredningen til departementet. Ved denne loven ble blant annet kravet til minste aksjekapital i aksjeselskaper redusert fra 100 000 kroner til 30 000 kroner. Et annet lovtiltak er lov 15. april 2011 nr. 10 som innførte unntak fra revisjonsplikten for små aksjeselskaper.

Forslagene er særlig utformet med tanke på aksjeselskapene. Departementet foreslår imidlertid at flere av forslagene også gjennomføres for allmennaksjeselskaper. Dette gjelder særlig de endringene som er foreslått i stiftelsesreglene og reglene om selskapskapitalen.

Stiftelse av aksjeselskaper

Raskere og billigere stiftelse

Stiftelse av aksjeselskap er regulert i aksjeloven kapittel 2. Enkelte av forslagene i utredningen om «Forenkling og modernisering av aksjeloven» ble gjennomført ved lov 16. desember 2011 nr. 63 (Prop. 148 L (2010–2011)). Foruten at minstekravet til aksjekapitalens størrelse ble senket til 30 000 kroner, ble ved lovendringen reglene i aksjeloven § 2–5 om selskapers adgang til å dekke stiftelsesutgiftene endret slik at selskapet nå kan dekke stiftelsesutgiftene i den utstrekning utgiftene ikke overstiger aksjeinnskuddet. Lovens § 2–18 ble endret slik at bekreftelse av innbetaling av aksjeinnskuddene ved stiftelse og kapitalforhøyelse kan gis av en finansinstitusjon, i stedet for av revisor. Forutsetningen er at aksjeinnskuddene utelukkende skal gjøres opp med penger. Bortsett fra det nye kravet til minste aksjekapital, ble tilsvarende endringer gjennomført i allmennaksjeloven.

I proposisjonen foreslår departementet en rekke ytterligere lovendringer med sikte på å forenkle stiftelsesprosessen slik at aksjeselskaper kan stiftes på en raskere og billigere måte enn i dag.

Mindre krav til dokumentasjon

I proposisjonen foreslår departementet å redusere kravet til dokumentasjon ved stiftelse av aksjeselskap.

I denne sammenheng foreslår departementet å redusere kravet i lovens § 2–2 første ledd til hva vedtektene i det minste skal angi. Etter forslaget er kravet redusert til disse opplysningene: selskapets foretaksnavn, den kommune i riket hvor selskapet skal ha sitt forretningskontor, selskapets virksomhet, aksjekapitalens størrelse og aksjenes pålydende beløp, jf. aksjeloven § 2–2 første ledd nr. 1–5.

Videre foreslår departementet å begrense kravet om åpningsbalanse til der hvor aksjeinnskuddet skal gjøres med andre eiendeler enn penger, dvs. tingsinnskudd og til der selskapet skal bli part i en avtale der noen skal ha rettigheter som nevnt i aksjeloven § 2–4. Dette betyr at der det bare skal ytes kontantinnskudd, vil det ikke lenger være krav til åpningsbalanse.

I sammenheng med at departementet foreslår å sløyfe kravet om åpningsbalanse ved kontantinnskudd, foreslår departementet enkelte endringer i andre regler i aksjeloven som forutsetter at det er en åpningsbalanse. Det gjelder reglene om verdsetting av tingsinnskudd som etter gjeldende lov § 2–7 skal knytte seg til virkelig verdi «på dagen for åpningsbalansen». I proposisjonen foreslår departementet at § 2–6 første ledd nr. 4 endres slik at tidspunktet for verdsettingen tidligst kan være fire uker før stiftelsen. Tilsvarende endringer er foreslått i § 10–2 (forhøyelse av aksjekapitalen), § 13–10 (fusjon) og § 15–1 (omdanning), men slik at verdsettingstidspunktet her knytter seg til tidspunktet for generalforsamlingen.

Tingsinnskudd

Departementet foreslår ikke noen omfattende endring av reglene om tingsinnskudd. Det åpnes likevel for at det tas inn en hjemmel til i forskrift å fastsette unntak fra kravet om redegjørelse i aksjeloven § 2–6 for «... tilfeller der aksjer tegnes mot innskudd i omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter eller mot innskudd med andre eiendeler enn penger når verdien av innskuddet fremgår av et revidert, lovpålagt årsregnskap». Som nevnt i min artikkel i Revisjon og Regnskap 2 2011 på side 15, legges det med dette til rette for at eieren av en personlig drevet virksomhet der det foreligger et revidert årsregnskap, kan omdanne virk-

somheten til aksjeselskap, uten at det er nødvendig å utarbeide redegjørelse.

Elektronisk stiftelse

Departementet foreslår å åpne for at aksjeselskaper kan stiftes elektronisk gjennom Foretaksregisterets løsninger for elektroniske stiftelser, så som gjennom Altinn. Forslaget kommer til uttrykk ved at det i aksjeloven § 2–1 åpnes for elektronisk stiftelse som et alternativ til at stiftelsesdokumentet opprettes på papir. Forslaget legger blant annet opp til at stiftelsesdokumentet kan opprettes og underskrives elektronisk som en skjemaløsning i Altinn, jf. proposisjonen side 39. I tilknytning til forslaget om elektronisk stiftelse i aksjeloven, er det i foretaksregisterloven § 10–6 foreslått en forskriftshjemmel til å gi nærmere regler om elektronisk stiftelse.

I proposisjonen punkt 4.6.4 på side 41 er det opplyst at Foretaksregisterets elektroniske løsning for stiftelse av aksjeselskaper neppe vil være på plass innen ikrafttredelsen av de øvrige endringene som foreslås i proposisjonen. Disse endringene må trolig derfor settes i kraft noe senere.

Allmennaksjeselskaper

De foreslåtte endringene i stiftelsesreglene for aksjeselskaper, er i det alt vesentlige gjennomført også for allmennaksjeselskaper. Departementet har likevel ikke foreslått at regler som åpner for elektronisk stiftelse gjennomføres for allmennaksjeselskaper, proposisjonen side 41. Disse reglene er derfor etter forslaget forbeholdt aksjeselskapene.

Kapitalreglene

Forsvarlig egenkapital blir viktigere

En vesentlig del av de foreslåtte lovendringene gjelder aksjelovens kapitalregler. Med dette siktes det til reglene i aksjeloven om tilførsel av kapital til selskapet, opprettholdelse av kapitalen og kapitalavgang fra selskapet. De sentrale reglene er samlet i aksjeloven kapittel 3 Selskapskapitalen og kapittel 8 Utdeling av utbytte og annen anvendelse av selskapets midler.

Forslagene til endringer i kapitalreglene kan ses i sammenheng med at minstekravet til aksjekapitalens størrelse i aksjeselskaper allerede ved den nevnte endringsloven av 16. desember 2011 nr. 63 ble senket fra 100 000 kroner til 30 000 kroner. I proposisjonen følger departementet opp med andre og betydelige endringer i kapitalreglene. Siktemålet er å gjøre kapitalreglene mer smidige og åpne for at selskapskapitalen i større grad kan tilpasses det enkelte selskaps kapitalbehov. Et sentralt element er at kapitalreglene i mindre grad enn i dag skal være basert på formelle, regnskapsmessige størrelser, og i større grad på selskapets reelle kapitalbehov. Forslagene betyr at kravet i aksjeloven og allmennaksjeloven §§ 3–4 om at selskapet skal ha en forsvarlig egenkapital, sammen med et nytt krav om forsvarlig likviditet, vil få større betydning, se nedenfor om forslag til endring av denne bestemmelsen i punktet Krav til selskapets likviditet. Aksjeloven § 3–4. Departementet foreslår at endringene i kapitalreglene i det alt vesentlige også gjennomføres for allmennaksjeselskaper, likevel slik at forslaget om

ATTRAKTIV SELSKAPSFORM: Et formål med proposisjonen er å gjøre den norske aksjeselskapsformen mer attraktiv.

å oppheve den kvantitative begrensningen på 10 % av aksjekapitalen i adgangen til erverv av egne aksjer begrenses til aksjeselskaper, se nedenfor i punktet Erverv av egne aksjer.

Forslag fra utredningen som departementet ikke følger opp i proposisjonen

I utredningen om forenkling og modernisering av aksjeloven er det foreslått enkelte endringer i kapitalreglene som ikke er fulgt opp av departementet. Det gjelder forslag som åpner for at aksjeinnskuddet helt eller delvis kan innbetales på et senere tidspunkt enn registreringen av selskapet eller kapitalforhøyelsen i Foretaksregisteret, og forslag om såkalte «brøkdelsaksjer», dvs. aksjer som ikke lyder på et bestemt pålydende beløp, men der hver aksje representerer en brøkdel av aksjekapitalen. Grunnen til at departementet ikke har fulgt opp disse forslagene er blant annet at det ikke er noe stort behov for disse endringene. Dessuten vil forslagene føre til behov for flere regler som vil gjøre aksjelovgivningen mer uoversiktlig, se proposisjonen punkt 5.2.5 på side 51 og punkt 5.12.4 på side 83–84.

Overkursfond

Etter aksjeloven § 3–2 første ledd skal selskapet ha et fond for overkurs ved tegning av aksjer. Overkursfondet inngår i selskapets bundne egenkapital, og kan dermed ikke brukes til utdeling av utbytte, jf. aksjeloven § 8–1 første ledd. Etter aksjeloven § 3–2 andre ledd nr. 4 kan overkursfondet bare brukes til utdelinger til aksjeeierne dersom selskapet følger reglene for nedsetting av aksjekapitalen i aksjeloven kapittel 12. Tilsvarende regler om overkursfond gjelder i allmennaksjeloven.

I proposisjonen foreslår departementet å oppheve lovens § 3–2 om overkursfond. Dette betyr at overkurs ved aksjetegning ikke lenger skal være bundet egenkapital, slik at beløp som innbetales som overkurs vil inngå i den frie egenkapitalen og dermed kan brukes til utbytte og andre utdelinger til aksjeeierne.

En følge av forslaget om å oppheve overkursfondet, er at flere andre regler i aksjeloven som gjelder overkursfondet, må endres. Dette gjelder § 2–8 tredje ledd (åpningsbalansen), § 10–12 andre ledd første punktum (regnskapsmessig behandling av overkurs ved forhøyelse av aksjekapitalen), § 10–20 første ledd (fondsemisjon), § 11–13 fjerde ledd (regnskapsmessig behandling av betaling for tegningsrettigheter) og allmennaksjeloven § 12–7 andre ledd (vedtektsbestemt innløsning av aksjer i allmennaksjeselskaper). Som en konsekvens av forslaget om å oppheve bestemmelsene om overkursfond i aksjeloven, foreslår også departementet at posten «overkursfondet» i regnskapsloven § 6–2 første ledd C avsnitt I nr. 2 endres til «overkurs».

Utbytte

Større frihet for aksjeeierne

I proposisjonen foreslår departementet betydelige endringer både i de materielle vilkårene for hva som kan deles ut som utbytte og i reglene om fremgangsmåten ved vedtak om utbytte. Samlet sett betyr forslagene at aksjeeierne får større frihet når det gjelder rammen for hva som kan deles ut og mer smidige saksbehandlingsregler for utdeling av utbytte. Ifølge proposisjonen punkt 5.4.4 på side 58 innebærer forslagene større fleksibilitet for selskapene som kan innebære at man unngår en u hensiktsmessig innlåsing av kapital i selskapene. Departementet antar at dette kan ha en gunstig samfunnsøkonomisk effekt.

Departementet foreslår tilsvarende endringer i utbytteregele for allmennaksjeselskaper som det foreslår for aksjeselskaper.

Hva som kan deles ut som utbytte (utbytterammen)

I proposisjonen foreslår departementet betydelige endringer i aksjeloven § 8–1 om hva som kan deles ut som utbytte.

Forslaget i proposisjonen viderefører i noe endret form prinsippet om at selskapet bare kan dele ut utbytte så langt det etter utdelingen har tilbake netto eiendeler som gir dekning for aksjekapitalen og øvrig bundet egenkapital. Kravet om dekning for den bundne egenkapitalen må ses i sammenheng med andre regler som reduserer kravet til den bundne egenkapitalen, og dermed øker utbytterammen. Det gjelder det allerede vedtatte nye kravet til minste aksjekapital på 30 000 kroner og forslaget om at overkursen ikke lenger skal være bundet egenkapital. Det er også av betydning at fradragspostene ved beregningen av den frie egenkapitalen i lovens § 8–1 første ledd foreslås endret, se nedenfor.

Ingen sperreperiode for utbytte

Som nå skal utbyttegrunnlaget beregnes på grunnlag av selskapets årsregnskap. I dag er beregningsgrunnlaget etter aksjeloven § 8–1 første ledd årsregnskapet for «siste regnskapsår». Dette betyr at selskapet ikke kan vedta utbytte i perioden fra 1. januar frem til det er fastsatt årsregnskap for det forrige regnskapsåret, se bl.a. M. Aarbakke m. fl.: «Aksjeloven og allmennaksjeloven. Kommentartutgave (2012) side 584. Etter forslaget er beregningsgrunnlaget

TONERWEB Totalleverandør av kontorrekvisita
Alt i toner og blekkpatroner

BILLIGST

PÅ ORIGINALE
BLEKK OG TONERE

SPAR PENGER -50% FERDIG RABATTERTE PRISER

GRATIS BLEKK ER MERKET MED KR. 0 PÅ TONERWEB.NO - GJELDER DE FLESTE CANON OG EPSON SKRIVERENE

NY KUNDE = GRATIS BLEKK
-RASK LEVERING -GEBYRFRIIT
GAVEKORT KODE: 112112
RABATT KR 100 FOR BEDRIFTER-KR 50 FOR PRIVATE
Gratis papir på hver bestilling

IKKE GÅ TOM, KJØP NÅ!

www.tonerweb.no

endret til «selskapets siste godkjente årsregnskap». Dette betyr at det ikke lenger vil gjelde noen «sperreperiode» for utdeling av utbytte. Etter forslaget kan selskapet vedta å dele ut utbytte også før det er fastsatt årsregnskap for det forrige regnskapsåret, men da basert på det årsregnskapet som sist ble fastsatt, dvs. årsregnskapet fra året før det forrige regnskapsåret, se spesialmerknadene til endringene i aksjeloven § 8–1 på side 112 i proposisjonen. Som eksempel nevner proposisjonen at det våren 2014 vil være adgang til å dele ut utbytte på grunnlag av årsregnskapet for 2012 frem til det er fastsatt årsregnskap for 2013. Dette betyr at det i utgangspunktet kan tenkes at selskapet vedtar utbytte på grunnlag av et årsregnskap som kan være mer enn et år gammelt. I et slikt tilfelle vil plikten til å sørge for at selskapet etter utdelingen har i behold en forsvarlig egenkapital, jf. aksjeloven § 3–4, ha betydning.

Utbyttegrunnlaget

Etter gjeldende rett er det antatt at nedsetting av aksjekapitalen ved omklassifisering av aksjekapital til fritt fond øker utbyttegrunnlaget selv om endringen av aksjekapitalen blir gjennomført etter balansedagen, jf. M. Aarbakke m. fl.: Aksjeloven og allmennaksjeloven. Kommentirutgave (2012) side 585. Ved dommen i Rt. 2011 side 1473 (Rasmussen) ble det slått fast at forhøyelse av aksjekapitalen etter balansedagen ikke øker utbytterammen etter aksjeloven § 8–1 andre ledd. I proposisjonen foreslår departementet at aksjeloven § 8–1 første ledd presiserer slik at selv om det er årsregnskapet som er grunnlaget for utbytteberegningen, får likevel kapitalforhøyelser og nedsetting av aksjekapitalen som er vedtatt etter balansedagen, og som er registrert før vedtakstidspunktet, betydning for utbyttegrunnlaget, se proposisjonen side 112.

Fradrag i utbyttegrunnlaget

Etter gjeldende lov § 8–1 første ledd skal det gjøres visse fradrag i utbyttegrunnlaget. Etter forslaget skal det ikke lenger gjøres fradrag for balanseført forskning og utvikling, goodwill og netto utsatt skattefordel, jf. aksjeloven § 8–1 første ledd nr. 2. Derimot skal det fortsatt gjøres fradrag for egne aksjer og kreditt- og sikkerhetsstillelse etter §§ 8–7 til 8–9, se forslaget til endring i lovens § 8–1 andre ledd. Etter gjeldende rett antas det at det ved beregningen av den frie egenkapitalen ikke skal tas hensyn til tilbakebetaling av aksjonærlån eller salg av egne aksjer etter balansedagen, se proposisjonen side 113. Dette er i pro-

posisjonen foreslått myket opp slik at det ikke skal gjøres fradrag for lån eller sikkerhetsstillelse som er tilbakebetalt eller avvirket før vedtakstidspunktet for utbytte. En tilsvarende oppmyking er ikke foreslått for salg av egne aksjer etter balansedagen. Dette betyr at salg av egne aksjer etter balansetidspunktet ikke får betydning for utbyttegrunnlaget.

Selv om det ikke kommer til uttrykk i gjeldende lov, er det slik at i den utstrekning selskapet etter balansedagen har foretatt disposisjoner som skal ligge innenfor rammen av den frie egenkapitalen, så som erverv av egne aksjer eller kreditt til aksjeeierne mv. etter §§ 8–7 flg., skal dette komme til fradrag i utbyttegrunnlaget, se proposisjonen side 114. I proposisjonen er denne regelen foreslått lovfestet som nytt tredje ledd i § 8–1 tredje ledd. Den foreslåtte bestemmelsen innebærer også at i den utstrekning det er vedtatt utbytte på grunnlag av en mellombalanse, jf. utkastet § 8–2a og nedenfor i punkt 3.4.3, kommer også dette til fradrag, se proposisjonen side 114.

Nedbyggingen av de formelle rammene for utbytte forutsetter at det må legges større vekt på materielle krav til selskapets kapitalgrunnlag. Det er derfor forutsatt at kravet i aksjeloven § 3–4 om at selskapet skal ha et forsvarlig kapitalgrunnlag, får større betydning etter de nye utbyttereglene. I fjerde ledd i § 8–1 er det derfor foreslått en henvisning til lovens § 3–4. Om endringer i denne bestemmelsen, se nedenfor i punktet Krav til selskapets likviditet. Aksjeloven § 3–4.

De foreslåtte endringene i utbytterammene etter aksjeloven § 8–1, har også betydning for andre disposisjoner som må ligge innenfor rammen av de midlene som selskapet kan dele ut som utbytte, så som kreditt til aksjeeiere mv. (§ 8–7), kreditt og annen finansiell bistand til erverv av aksjer i selskapet (§ 8–10), erverv av egne aksjer (§ 9–3), selskapets adgang til å dekke utgiftene ved kapitalforhøyelse (§ 10–12 andre ledd), fondsemisjon (§ 10–20 første ledd) og nedsetting av aksjekapital (§ 12–2 andre ledd).

Kravet om at selskapets egenkapital etter balansen ikke må være mindre enn 10 % av balansesummen

I proposisjonen foreslår departementet å fjerne kravet i gjeldende lov § 8–1 andre ledd om at selskapet ikke kan dele ut utbytte dersom egenkapitalen etter balan-

sen er mindre enn 10 % av balansesummen.

Ekstraordinært utbytte og fullmakt for styret til å beslutte utdeling av utbytte.

Etter gjeldende lov kan det bare deles ut utbytte på grunnlag av årsregnskapet for siste regnskapsår. I proposisjonen foreslår departementet i ny § 8–2a i aksjeloven at det kan deles ut utbytte på grunnlag av en mellombalanse («ekstraordinært utbytte»). Forslaget betyr at om selskapet har hatt en positiv utvikling og har hatt et godt resultat etter balansedagen for det sist godkjente årsregnskapet, kan dette deles ut til aksjeeierne uten å vente til det foreligger et nytt godkjent årsregnskap. Forutsetningen er at utdelingen av ekstraordinært utbytte kan skje innenfor rammen av de alminnelige materielle rammene som gjelder for utdeling i henhold til en mellombalanse som er utarbeidet og revidert etter reglene for årsregnskap og godkjent av generalforsamlingen, se utkastet til ny § 8–2a første ledd første punktum. Vilkåret om revidert mellombalanse skal etter forslaget også gjelde for aksjeselskaper uten revisjonsplikt, som kan dele ut ordinært utbytte på grunnlag av et urevidert årsregnskap. Etter forslaget kan balansedagen for mellombalansen ikke være eldre enn seks måneder før den dagen det treffes beslutning om ekstraordinært utbytte.

En nyhet er også at det i nytt andre ledd i aksjeloven § 8–2 foreslås at generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å beslutte utdeling av utbytte på grunnlag av selskapets årsregnskap. Fullmakten kan etter forslaget ikke gjelde for lengre tid enn frem til førstkommende generalforsamling, fullmakten skal meldes til Foretaksregisteret, og styret kan ikke bruke fullmakten før den er registrert.

Nedsetting av aksjekapital

Det foreslås ingen vesentlige endringer i reglene i aksjeloven kapittel 12 om nedsetting av aksjekapital. Det nevnes likevel at rammen for hva som kan deles ut i forbindelse med nedsetting av aksjekapital i lovens § 12–2 andre ledd, er samordnet med de foreslåtte endringene i § 8–1 om utbytte. Dessuten er det foreslått at beregningen av hva som kan deles ut i tilknytning til nedsetting av aksjekapitalen, på tilsvarende måte som for utbytte kan foretas på grunnlag av en mellombalanse.

Kreditt og sikkerhet til fordel for aksjeiere mv.

Det foreslås ingen vesentlige endringer i hovedprinsippene i reglene i aksjeloven §§ 8–7 til 8–9 om kreditt til aksjeeiere mv. Ettersom rammen for slike lån er knyttet til reglene for utdeling av utbytte etter lovens § 8–1, får de foreslåtte endringene i utbytteregelene også betydning for adgangen til å yte aksjeeierlån mv.

Etter gjeldende lov § 8–7 tredje ledd nr. 2 gjelder begrensningene i adgangen til å yte kreditt til aksjeiere mv. ikke for kreditt eller sikkerhet til fordel for morselskapet eller annet selskap i samme konsern. Unntaksregelen må ses i sammenheng med lovens § 1–4 andre ledd andre punktum om når et utenlandsk morselskap er et morselskap etter det nevnte konsernunntaket. I praksis er denne bestemmelsen vanskelig å praktisere fordi den lar det være avgjørende om det utenlandske morselskapet er hjemmehørende i en EØS-stat, og er undergitt «lovgivning som tilsvarer eller er strengere enn reglene i §§ 8–7 til 8–9.» I utredningen er det foreslått å utvide unntaket til fordel for morselskap «... som hører hjemme i en stat som er part i EØS-avtalen, og til datterselskaper av slikt morselskap...». Dessuten er det i utredningen foreslått å gi departementet fullmakt til i forskrift å utvide unntaket til fordel for morselskap som er hjemmehørende utenfor EØS-området.

Departementet sier seg i proposisjonen enig i at konsernunntaket bør utvides når det gjelder konsern med utenlandsk morselskap, men det har valgt en annen løsning enn utredningen. I proposisjonen foreslår departementet et nytt punkt i tredje ledd i lovens § 8–7 tredje ledd om at reglene i lovens § 8–7 første og andre ledd om lån mv. til aksjeeiere ikke gjelder for «kreditt eller sikkerhet til fordel for en juridisk person som har slik bestemmende innflytelse som nevnt i § 1–3 over selskapet, eller til fordel for datterselskap av en slik juridisk person, forutsatt at kreditten eller sikkerhetsstillelsen skal tjene foretaksgruppens økonomiske interesser.» Med dette åpner departementet for at unntaket også gjelder der «morselskapet» er en annen type juridisk person enn et norsk aksjeselskap, herunder et utenlandsk morselskap. På den andre siden settes det som vilkår at kreditten eller sikkerhetsstillelsen skal tjene foretaksgruppens økonomiske interesser, og ikke gis for å begunstige eierne bak konsernet, se proposisjonen side 70.

Finansiell bistand til erverv av aksjer i selskapet

Etter gjeldende aksjelov § 8–10 kan selskapet som hovedregel ikke stille midler til rådighet eller yte lån eller stille sikkerhet i forbindelse med erverv av aksjer i selskapet eller selskapets morselskap. I proposisjonen foreslår departementet en oppmyking av bestemmelsen slik at selskapet innenfor nærmere rammer kan yte finansiell bistand i forbindelse med slike erverv.

Departementet foreslår at endringene gjennomføres både i aksjeloven og allmennaksjeloven. For allmennaksjeselskaper må reglene tilfredsstillende kravene etter direktiv 2012/30/EU som i artikkel 25 har regler om adgangen for selskapet til å yte lån eller annen finansiell bistand i forbindelse med ervervet av aksjer i selskapet. Departementet har, med ett unntak, valgt å utforme reglene i aksjeloven og allmennaksjeloven likt slik at direktivbestemmelsen dermed også har fått betydning for utformingen av reglene i aksjeloven.

Etter forslaget må disse vilkårene være oppfylt for at selskapet kan yte finansiell bistand til erverv av aksjer i selskapet: Bistanden må ligge innenfor rammen av de midlene selskapet kan benytte til utdeling av utbytte etter § 8–1. Selskapets bistand skal ytes på vanlige forretningsmessige vilkår, og det skal stilles betryggende sikkerhet for kravet på tilbakebetaling eller tilbakeføring til selskapet av midler som er tatt ut av dette. Styret skal sørge for at det foretas en kredittvurdering av den part eller de parter som mottar bistand. Styrets vedtak om finansiell bistand skal godkjennes av generalforsamlingen med et flertall som for vedtektsendring. I tilknytning til generalforsamlingens behandling av saken skal styret utarbeide

en redegjørelse der det opplyses om nærmere bestemte forhold som er av betydning for generalforsamlingens vurdering av spørsmålet.

I allmennaksjeselskaper, men ikke i aksjeselskaper, skal redegjørelsen meldes til Foretaksregisteret som skal kunngjøre redegjørelsen gjennom Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon.

I forslaget opprettholder departementet den nåværende hjemmelen i § 8–10 andre ledd til å gjøre unntak fra lovens regler om finansiell bistand slik at unntaksforskriften av 30. november 2007 kan føres videre.

Krav til selskapets likviditet. Aksjeloven § 3–4

Etter gjeldende aksjelov § 3–4 skal selskapet til enhver tid ha en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten. I proposisjonen foreslår departementet å endre bestemmelsen slik at den presiserer at hensynet til selskapets likviditet inngår i forsvarlighetsvurderingen. Den foreslåtte endringen må ses i sammenheng med at de materielle kravene til selskapskapitalen etter lovens § 3–4 er forutsatt å spille en større rolle når det gjelder utdeling av utbytte og andre utdelinger fra selskapet enn etter gjeldende lov. Dessuten må forslaget ses i sammenheng med at forsiktighetsreglene i gjeldende lov §§ 8–1 fjerde ledd og 12–2 andre ledd foreslås opphevet.

Transaksjoner mellom selskapet og aksjeeierne. Aksjeloven § 3–8

Departementet foreslår ikke vesentlige endringer i aksjeloven § 3–8 om selskapets avtaler med aksjeeiere mv. Likevel foreslår departementet to nye unntak fra saksbe-

AKTUARBREGNINGER OG TJENESTER

Kollektiv pensjonsforsikring og AFP.
Aktuarberegning av pensjonsforpliktelser utføres av NIA til konkurransedyktige priser. Hurtig leveringstid.

NIA – Nordic Insurance Administration AS

Forskningsparken – Gaustadalleen 21 – 0349 Oslo
Tlf: 22 95 82 70 – Fax: 22 95 82 71 – E-post: nia@aktuar.com

handlingsreglene i § 3–8. For det første foreslås det unntak for avtale om kreditt og sikkerhetsstillelse i konsern eller konsernlignende forhold som omfattes av § 8–7 tredje ledd første punktum nr. 2 og 3, se ovenfor i punkt 3.6 om slik kreditt og sikkerhetsstillelse. Dernest foreslås det en unntaksbestemmelse for avtaler om kreditt eller annen finansiell bistand til erverv av aksjer i selskapet etter § 8–10, se nærmere i punktet nedenfor Erverv av egne aksjer om dette.

Erverv av egne aksjer

Etter gjeldende aksjelov § 9–2 første ledd kan et aksjeselskap erverve egne aksjer forutsatt at den samlede pålydende verdi av beholdningen av egne aksjer etter ervervet ikke overstiger 10 % av aksjekapitalen. Det er dessuten et vilkår at styrets erverv av egne aksjer har grunnlag i en fullmakt fra generalforsamlingen som ikke kan gjelde for en lengre periode enn 18 måneder, jf. lovens § 9–4 andre ledd.

I proposisjonen foreslår departementet at den kvantitative begrensningen som gjelder for selskapets erverv av egne aksjer sløyfes helt. Dette betyr at det etter forslaget ikke lenger vil gjelde noen bestemt øvre grense for hvor stor del av selskapets egne aksjer selskapet kan erverve. Kravet i aksjeloven § 9–2 første ledd om at erverv av egne aksjer ikke må medføre at aksjekapitalen med fradrag av det samlede pålydende av beholdningen av egne aksjer ikke må bli mindre enn minste tillatte aksjekapital, dvs. 30 000 kroner, blir videreført. Dette betyr at selskapet ikke kan erverve samtlige av sine egne aksjer. Endringen foreslås bare gjort gjeldende for aksjeselskaper slik at den kvantitative begrensningen på 10 % av aksjekapitalen etter allmennaksjeloven § 9–2 fortsatt vil gjelde for allmennaksjeselskapene.

Departementet foreslår videre at fullmaktperioden på 18 måneder utvides til to år, både for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper.

Aksjeselskapets organisasjon

Ikke grunnleggende endringer

I proposisjonen foreslår ikke departementet grunnleggende endringer i aksjeselskapets organisasjon. Det grunnleggende skillet i aksjeselskaper mellom selskapsledelsen, dvs. selskapets styre og daglig leder og selskapets eiere, videreføres dessuten i ordningen med at aksjeeierne må utøve eiermyndigheten gjennom generalforsamlingen.

Det foreslås likevel flere endringer i reglene om aksjeselskapets organisasjon som gjør reglene mer smidige og som åpner for at aksjeeierne og selskapsledelsen i større grad kan tilpasse organisasjonen til selskapets egenart og behov.

De foreslåtte endringene gjelder bare aksjeselskaper. Grunnen til det er at allmennaksjeloven retter seg mot store selskaper med mange eiere slik at andre hensyn gjøres gjeldende her, jf. proposisjonen side 94.

Adgangen til å fravike aksjelovens regler om avholdelse av generalforsamling

I proposisjonen foreslår departementet en helt ny regel i § 5–7 som åpner for en enkel måte å holde generalforsamling på. Formålet med den nye regelen er å gi oppskrift på en enkel måte å holde generalforsamling på i små selskaper når alle aksjeeierne er enige. Bestemmelsen tar særlig sikte på selskaper med bare én eller et begrenset antall aksjeeiere.

Forutsetningen for å kunne bruke regelen er at alle aksjeeierne samtykker, men det er ikke noe krav om at alle aksjeeierne deltar på generalforsamlingen. Bestemmelsen stiller ikke nærmere krav til behandlingsformen. Det gjelder derfor ikke noe krav om at det skal holdes et fysisk møte. Det eneste vilkåret er at samtlige aksjeeiere skal gis mulighet til å delta i behandlingen av generalforsamlingens saker på en egnet måte. Uansett hva slags form for saksbehandling som velges, er det et vilkår at styremedlemmene og eventuelt daglig leder og revisor gis mulighet til å uttale seg om saken. Disse kan også kreve at saken behandles av generalforsamlingen i et møte.

Etter forslaget kreves det at generalforsamlingens beslutning skal tas inn i en generalforsamlingsprotokoll. Bestemmelsen stiller nærmere minimumskrav til innholdet av protokollen som samsvarer med kravene etter gjeldende lov § 5–16 andre ledd. I tillegg skal det angis at saken er behandlet etter reglene for forenklet generalforsamlingsbehandling. I den foreslåtte bestemmelsen er det presisert at det ikke er nødvendig å følge reglene i aksjeloven § 5–8 til § 5–16. Dette betyr blant annet at det ikke er nødvendig å følge innkallingsreglene i lovens § 5–9, kravene i § 5–10 om hva innkallingen skal inneholde, vilkårene i § 5–11 for at en aksjeeier skal få saken behandlet på generalforsamlingen og møterege-

lingen og møteregele i §§ 5–12 til 5–16.

Ved siden av den nevnte regelen om forenklet generalforsamlingsbehandling, foreslås det også at aksjeeierne ved enighet kan gjøre unntak fra også andre regler om generalforsamlingen. Dette gjelder kravene til generalforsamlingsfullmakt i lovens § 5–2, styrelederens og daglig leders møteplikt etter § 5–4 og kravet til styrevedtak om ekstraordinær generalforsamling i § 5–6. Det åpnes også for at aksjeselskapene kan ha elektronisk deltagelse på generalforsamlingen og for at aksjeeierne kan avgi forhåndsstemme. Reglene om dette foreslås tatt inn som ny § 5–11b i aksjeloven, og svarer til de gjeldende reglene i allmennaksjeloven § 5–8a og 5–8b.

Antallet styremedlemmer og kravet om varamedlemmer

I proposisjonen foreslår departementet at kravet til antall styremedlemmer i aksjeloven § 6–1 første ledd endres slik at det ikke lenger skal være plikt for selskaper med en aksjekapital på tre millioner kroner eller mer til å ha minst tre styremedlemmer. Dette betyr at det blir opp til selskapet selv å vurdere hvor mange styremedlemmer det skal være, eventuelt om det bare skal være ett styremedlem.

Departementet foreslår også å oppheve plikten etter lovens § 6–3 til å ha varamedlem til styret der det bare er ett eller to styremedlemmer. Endringen betyr at det blir opp til selskapet selv om det skal velges varamedlemmer.

Styrets arbeidsform

Etter gjeldende lov § 6–19 er møteformen obligatorisk når styret skal behandle årsregnskap, årsberetning og fastsettelse av lederlønninger. I proposisjonen foreslår departementet å oppheve kravet til møteform i disse tilfellene. Endringen betyr at styret kan behandle alle saker uten at det holdes et fysisk møte forutsatt at behandlingsformen er betryggende, jf. lovens § 6–19.

Plikt til å ha daglig leder

I proposisjonen foreslår departementet å oppheve plikten etter aksjeloven § 6–2 første ledd til å ha daglig leder i selskaper med en aksjekapital på tre millioner kroner eller mer. Det blir dermed opp til selskapet selv å bestemme om det skal ha daglig leder.